

❑ **Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətindən bizə təqdim olunan arayışda bildirilir ki, təkcə ötən il şafu tapmaq və istirahət etmək üçün sanatoriya-kurort mərkəzinə üz tutan yerli və xarici turistlərin sayı son 5 ildəkindən 4-5 dəfə çox olmuşdur - təxminən 30-35 min nəfər. Belə bir cəhət xüsusilə maraq doğurur ki, onların 5200 nəfəri xarici ölkələrin vətəndaşları olmuşdur. Ümumiyyətlə, bu əvəzsiz müalicə mərkəzinə 54 xarici ölkədən xəstələr gəlmişdir. Xarici turistlər arasında Rusiya Federasiyası, Qazaxıstan, Özbəkistan, Türkiyə, Hindistan, Fransa, Böyük Britaniya, İtaliya, Pakistan və digər ölkələrdən gələnlər çoxluq təşkil edirlər.**

təchizatının yaxşılaşdırılması sahəsində işlər tam başa çatdırılmışdır. Şəhərin estetik gözəlliyi, müasirliklə yanaşı, milli-memariq ənənələri əsasında inkişafı da diqqət mərkəzindədir. Belə ki, binaların ətrafında, küçələrdə abadlıq və yenidənqurma işləri xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılır. Sakinlərin və şəhərə gələn qonaqların mənalı istirahəti və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün mini istirahət parkları və

turistləri özünə cəlb edir. Hazırda Naftalanda 3-ü beşulduzlu olmaqla 10 kurort-sanatoriya, turizm-istirahət mərkəzində gün ərzində 2100 nəfərə yüksək səviyyədə xidmət göstərmək imkanı vardır. Bu turizm obyektlərində müalicə və istirahət üçün gözəl şərait yaradılmışdır. Müasir səviyyəli əyləncə mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Eləcə də turistlərin marağını nəzərə alaraq onların mənalı istirahəti üçün Azərbaycanın digər bölgələrinə ekskursiyalar təşkil edilir. Bunun nəticəsidir ki, nəinki isti yay fəslində, hətta soyuq qış aylarında da şəhərə gələn turistlərin sayında artım müşahidə edilmişdir. Təkcə 2016-cı ilin dekabr ayında Naftalana 1510 nəfər turist gəlmişdir. Yeni ilin

və bu neftdən naftalan mazi almaq üçün şəhərdə kiçik zavod tikdirmişdir. Həmin zavodda “Naftalan” və “Kojelon” adlı preparatlar hazırlanmışdı. Hazırlanan dərman preparatları isə Almaniyanın vasitəçiliyi ilə Yaponiyaya, Amerikaya, İngiltərəyə, Hollandiyaya və başqa ölkələrə satılırdı. Eyni zamanda, o illərdə Almaniya Naftalanla bağlı iki səhmdar cəmiyyət – “Maqdenburq-Naftalan” və “Drezden-Naftalan” cəmiyyətləri fəaliyyət göstərirdi ki, onlar da Naftalan neftindən dərman preparatları hazırlayırdı. Naftalan neftinin reklamı ilə əlaqədar məşhur Alman dermatoloqu P.P.Unna 1903-cü ildə demişdir: “Kimin Naftalanı varsa, onun hər şeyi var”.

Naftalan vaxtilə Ümumittifaq turizm mərkəzi idi. Bu gün biz bunu beynəlxalq turizm mərkəzinə çeviririk.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Əliyevin rəhbərliyi ilə məhz həmin illərdə Naftalanda sanatoriya-kurort kompleksinin inkişafı ilə bağlı mühüm qərarlar qəbul edilmişdir. Nəticədə, Naftalan şəhərində yeni xiyabanlar salınmış, çoxmərtəbəli yaşayış binaları, məişət xidməti kombinatı, 400 yerlik kinoteatr binası, hava limanı, avtovağzal, 4 mərtəbəli telekommunikasiya qovşağı və 9

zamanı bildirdi: – Ötən il bizdə müalicəyə və istirahətə gələnlərin sayı 5400 nəfər idi. O da maraqlıdır ki, xarici turistlərin sayı ildən-ilə artır. Yay-yaz mövsümünə tam hazırıq. Cari ilin ötən ayları göstərir ki, bu il gələnlərin sayı daha çox olacaqdır. Burada təəccüblü bir şey yoxdur. Xarici turistlərin özləri etiraf edirlər ki, buradakı şərait, hava, su, təbiət, üstəlik, xidmət çox yüksəkdir. Naftalanda xarici turistlərlə də görüşdük. Onların ölkəmiz, xalqımız, şəhərimiz haqqında ürək sözlərini dinləmək maraqlı idi. Azam Avan, Pakistan: – Birinci dəfədir ki, sizin ölkəinizdə, Naftalanda oluram. Düzü, bu müalicə nefti haqqında çox eşitmişdim. Maraq, bir də xəstəliyim mənə bura gətirdi. Bunun üçün çox

Ötən il 54 xarici ölkənin vətəndaşları Naftalana istirahətə və müalicəyə gəliblər

Bizcə, təkcə bu sadalanan fakt və rəqəmlərin özü çox şeydən, hər halda Naftalanın surətli inkişaf və yüksəlişindən, burada aparılan genişmiqyaslı tikinti-abadlıq və quruculuq tədbirlərindən xəbər verir. Heç bir mübaliğəyə yol vermədən, cəsarətlə demək olar ki, bu gün Naftalan respublikamızın ən müasir, abad və yaraşıqlı şəhərlərindən biridir. Daha dəqiq desək, Naftalan əsl kurort şəhərinə çevrilmiş, binalar tikilmiş, yollar, səkilər salınmışdır. Bütün yaşayış və ictimai binalar əsaslı şəkildə təmir olunmuş, yaşıllıq zolaqları yaradılmışdır. Belə bir cəhət xüsusilə maraq doğurur ki, başlanmış tikinti-quruculuq və abadlıq işləri kampaniya xarakteri daşıyır, bu gün də eyni sürət və keyfiyyətlə davam etdirilir. Bir sıra müxtəlif təyinatlı yeni müəssisələr tikilib istifadəyə verilmiş, iş yerləri yaradılmış, sahibkarlara normal fəaliyyət üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Heç də təsadüfi deyildir ki, əvvəlki illərdə müxtəlif səbəblər üzündən doğma şəhərlərini tərk etmiş insanlar indi geri qayıdırlar. Bəli, Naftalan az qala hər gün dəyişir, müasirləşir, gözəlləşir...

Bütün bu inkişaf və yüksəliş isə, hər şeydən əvvəl, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin bölgələrə, o cümlədən Naftalana göstərdiyi gündəlik diqqət və qayğının, bu istiqamətdə imzaladığı sərəncamların konkret nəticəsidir. Təkcə bir faktı xatırlatmaq kifayətdir ki, son 7 il ərzində Prezident üç dəfə Naftalana səfər etmiş, hazırda şəhəri bəzəyən bir sıra obyektlərin açılış mərasimlərində iştirak etmiş, şəhər ictimaiyyəti nümayəndələri ilə görüşmüş, qarşıda duran konkret hədəflərdən danışmış, məsləhət və tövsiyələrini vermişdir. Onu da xüsusilə qeyd etməyə dəyər ki, ölkə Prezidentinin Naftalan şəhərinə tarixi səfərləri bütün sahələrdə işlərin gedişinə əsaslı təsir göstərmiş, adamların sabaha olan inam və ümidini daha da artırmışdır. Şəhər sakinləri bu gün də həmin tarixi səfərlərin, keçirilən görüş və söhbətlərin ruhlandırıcı və səfərbəredici təsiri altındadır.

Yeri gəlmişkən, son illərin inkişaf dinamikasını əks etdirən bəzi xarakterik fakt və rəqəmləri bir daha yada salaq. Təkcə ötən il şəhər üzrə ümumi məhsul buraxılışı 18 milyon 116,7 min manat, iqtisadiyyatın aparıcı sahəsi olan sənaye məhsulu və xidmətlərinin həcmi keçən illə müqayisədə 16,8 faiz artaraq 1 milyon 960,7 min manat təşkil etmişdir. Əhaliyə 299,6 milyon manatlıq

nəqliyyat xidməti göstərilmiş, pullu xidmətlərin həcmi 10 milyon 912,8 min manat, orta aylıq əməkhaqqı isə 262,1 manat olmuşdur. 149 yeni iş yer açılmışdır ki, bunun da 146-sı daimidir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin imzaladığı dövlət proqramlarından, fərman və sərəncamlarından irəli gələn vəzifələrin reallaşması nəticəsində ölkənin digər bölgələri kimi, Naftalan şəhərində də bütün sahələrdə müsbət dəyişikliklər əldə edilmişdir. 2014-2018-ci illəri

əhatə edən regional Dövlət Proqramının Naftalan şəhəri üzrə nəzərdə tutulmuş bəndləri aşağıdakılardan ibarətdir: şəhərdə tullantıların təkrar emalı, kiçik həcmli istixanaların və çörək istehsalı müəssisələrinin yaradılması, turizm sahəsinin inkişafı, rabitə və informasiya xidmətlərinin yaxşılaşdırılması, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi sahəsində müvafiq işlərin davam etdirilməsi, o cümlədən Naftalan Şəhər Əlillərin Regional Bərpa Mərkəzinin gücləndirilməsi, mədəniyyət, idman-sağlamlıq obyektlərinin əsaslı təmiri və tikintisi, Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzi, Körpələr evi-uşaq bağçasının tikintisi, şəhərdə abadlıq-quruculuq işlərinin davam etdirilməsi.

Artıq nəzərdə tutulan tədbirlərin müəyyən bir hissəsi həyata keçirilmişdir. Dövlət Proqramında Naftalan şəhəri üzrə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin tam olaraq həyata keçirilməsi, heç şübhəsiz, onun inkişafında yeni mərhələ təşkil edəcəkdir. O da sevindiricidir ki, şəhərdə istilik, qaz, su-kanalizasiya

piyada yolları yaradılmışdır. Binaların qarşısında basketbol, tennis və uşaq-oyun meydanları quraşdırılmış, həyətləri işıqlandırılmışdır. Bunun üçün 31 binanın hər birinə 2-3 ədəd yeni güclü işıqlandırıcı cihaz quraşdırılmışdır. Yaşıllıq salınan əraziyə münbit torpaq daşınmışdır. Binaların qarşısında, ümumilikdə, mindən artıq çinar ağacı əkilmişdir. Şəhərin müxtəlif yerlərində imaciliklər təşkil edilmiş, tanıtma lövhəsindən başlayaraq boş

gəlişi ilə əlaqədar və Novruz bayramı günlərində qonaqların istirahəti yüksək səviyyədə təşkil edilmiş, otellərdə boş yer olmamışdır. Ötən il Naftalanda turizmin inkişafı ilə bağlı tədbirlər davam etdirilmişdir. Məsələn, 100 yerlik “Kəpəz” sanatoriyası bu istiqamətdə həyata keçirilən əsaslı addımlardandır.

Naftalanla qardaşlaşmış şəhərlər arasında əlaqələr davam etdirilmişdir. Avqust ayında Polşa Respublikasının Uneyuv şəhərinin meri Yuzef Kaçmarekinin dəvəti ilə Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti qardaşlaşmış şəhər nümayəndələrinin ümumi toplantısına qatılmışdır. Bu səfərdən sonra Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətinin və Azərbaycan Respublikasının Polşadakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə “Çinar” və “Qarabağ” istirahət-sağlamlıq mərkəzləri Polşanın paytaxtı Varşava şəhərində 50-dək ölkənin turizm şirkətləri və otellərinin, rəsmi dövlət və kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrinin qatıldığı 24-cü səyahət sərgisində iştirak etmişdir. İyirmi minədən çox insanın qatıldığı sərgidə ziyarətçilərə Naftalan şəhəri, onun unikal müalicəvi əhəmiyyətə malik olan Naftalan nefti və bu şəhərdə turizm mərkəzlərinin göstərdikləri xidmətlər haqqında ətraflı məlumat verilməmişdir.

Ümumiyyətlə, qeyd etmək lazımdır ki, Naftalan nefti və bu şəhərdə turizm mərkəzlərinin göstərdikləri xidmətlər haqqında ətraflı məlumat verilməmişdir. Ümumiyyətlə, qeyd etmək lazımdır ki, Naftalan nefti və bu şəhərdə turizm mərkəzlərinin göstərdikləri xidmətlər haqqında ətraflı məlumat verilməmişdir.

“Naftalan” sözünün etimologiyası da elə bu ərazidə çıxan neftlə əlaqədardır. Ehtimala görə, hələ

ərəzilərə, Qələbə parkına 3 mindən artıq eldar şamı əkilmişdir. Bundan başqa, müriaciət əsasında sahibkarlara nar bağı salınması üçün 200 hektar torpaq sahəsi ayrılmışdır. Yeni salınan bağda 20 nəfər işlə təmin olunmuşdur. Gələcəkdə də Naftalanın kurort iqlimini qorumaq üçün ağac əkini davam etdiriləcəkdir.

Naftalan, hər şeydən əvvəl, nadir müalicəvi xassəli naftalan neftinə, mülayim iqliminə və burada yaradılan müasir turizm infrastrukturuna görə

qədimdən təbii şəkildə çıxan Naftalan neftinin müalicəvi əhəmiyyətini bilən xüsusi adamlar onu tuluqlara doldurub dəvə karvanı ilə müxtəlif yerlərə apararaq satmışlar. “Naftalan” (neft alı) adının da elə buradan yarandığı ehtimal olunur. Naftalan neftindən müalicə məqsədilə istifadə olunmasına dair ilk yazılı məlumat XII əsrə aiddir.

1887-ci ildə alman mühəndisi – iş adamı Yeger ilk dəfə Naftalan nefti çıxarmaq üçün buruq quyuları qazdırmış

mərtəbəli 108 yerlik mehmanxana binası tikilib istifadəyə verilmişdir. Həmin dövrdə Naftalan kurortunun maddi-texniki bazası daha da möhkəmləndirilmiş, 480 yerlik “Mil”, 480 yerlik “Azərbaycan”, 580 yerlik “Şirvan”, 560 yerlik “Çinar” və 800 yerlik “Goran” sanatoriyası tikilmişdir.

Naftalanda dünyada yeganə olan bir muzey də var. Bu muzeyin eksponatları isə atılmış qoltuq ağaclarıdır. Xəstələr naftalanla müalicə aldıqdan sonra sağalır, buna görə də öz qoltuq ağaclarını Naftalanda qoyub gedirlər. Bu, bir daha onu göstərir ki, haqiqətən, Naftalan nefti möcüzəli müalicə vasitəsidir.

Baharın ilıq nəfəsi bütün sahələrdə oyanma, dirçəliş, canlanma yaradıb. Sanatoriya-kurort kompleksində də yaz-yay mövsümünə ciddi hazırlıq tədbirləri görülür, son tamamlama işləri aparılır. Biz bu yazı üzərində işləyərkən yenidən Naftalanda olduq, ayrı-ayrı sanatoriyalara baş çəkdik, bulki mövsümə hazırlıq tədbirləri ilə maraqlandıq.

İlk növbədə, “Qaşaltı” sanatoriyasında olduq. Sanatoriyanın direktoru Rasim Məhəzəyev söhbət

sevinirəm. Ona görə ki, ötən bir neçə günə müalicənin müsbət təsirini hiss edirəm. Üstəlik, sizin gözəl, qayğıkeş insanlarınız, əsrarəngiz təbiətiniz mənə çox valeh edir. Xoşbəxtsiniz ki, Böyük Yaradan sizə belə əvəzsiz təbii sərvətlər bəxş edib.

Valentina Vladimirova, Rusiya: – İlk dəfə Naftalan haqqında rəfiqələrimdən eşitmişdim. Artıq ikinci ildir ki, bura gəlirəm. Şəhər ildən-ilə inkişaf edir, gözəlləşir. Mən burda dənəxməyirəm. Hara baxırsan təmizlik, səliqə-sahman, gül-çiçək. Bahar isə burda daha gözəldir. Bir sözlə, şəhərinizi də, adamlarınızı da ürəkdən sevdim. Naftalan nefti isə, sözün həqiqi mənasında, bir möcüzədir, Allahın Azərbaycana bəxş etdiyi ən böyük nemətlərdən biridir. Son vaxtlar Rusiyada Naftalana bənzər neft təpirləri barədə söyləmənlər isə cəfəngiyyatdan başqa bir şey deyil.

Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Natiq Aslanovla daha çox iş üstündə görüşmüşük: yeni binaların tikintisində, parkın, yaşıllıq zolağının salınmasında, su çəkilişində, imacilikdə və s. Sonda isə iş otağına gəldik. Gəlişiminizin məqsədini biləndə alinin altındakı kağızları vərəqlədi, karandaşla bəzi rəqəmlərin altından xətt çəkdi. Sonra da fərəh dolu təbəssümlə dedi: – Bu ilin birinci rübündə ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə şəhərimizin sanatoriyaqlarında istirahətə və müalicəyə gələnlərin sayı 800 nəfər artıb. Söz-süz ki, qarşıdakı aylarda bu rəqəm daha çox olacaqdır. Bu, bizi hədsiz dərəcədə sevindirir. Bir də ona görə ki, ölkə Prezident cənab İlham Əliyevin dediyi “Mən əminəm ki, bir neçə ildən sonra bu bölgədə Naftalan kimi gözəl, yaraşıqlı, rahat şəhər olmayacaqdır” sözləri bu gün artıq öz real təsdiqini tapmışdır. Şəhərimiz gündən-günə gözəlləşir, abadlaşır, yeni infrastruktur layihələri həyata keçirilir. Bütün bunlar isə, heç şübhəsiz, ölkə Prezidentinin gündəlik diqqət və qayğısının bilavasitə nəticəsidir. Ona görə də mən öz adımdan, şəhərimizin sakinləri və qonaqları adından cənab Prezidentimizə hədsiz təşəkkür və minnətdarlığımızı bildirirəm.

Naftalan mövsümü tam hazırdır. Yerli və xarici turistlərə “gəl-gəl” deyir.

Ziyəddin SULTANOV,
“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri